

ტექნოლოგიების პოტენციური ეთიკური გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე: გამჭვირვალობა და კონფიდენციალურობა

შესავალი

წინამდებარე პუბლიკაცია წარმოადგენს [IESBA-ს ტექნოლოგიურ მიმართულებებზე მომუშავე სამუშაო ჯგუფის \(შემდგომში „სამუშაო ჯგუფი“\) მეორე ეტაპის ანგარიშის](#) ნაწილს, სადაც აღწერილია ტექნოლოგიების პრობლემური და ტრანსფორმაციული ბუნების გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების საქმიანობაზე, ასევე მოცემულია ამ მოვლენის ეთიკური ასპექტების ვრცელი ანალიზი და მათი არსის გააზრება.

კერძოდ, ამ პუბლიკაციაში განხილულია ზოგიერთი ინოვაციური ტექნოლოგიის (როგორც-ბიგაა, ხელოვნური ინტელექტი, ბლოკჩეინი, მონაცემთა დამუშავება „ღრუბელში“ (cloud computing)) გავლენით გამოწვეული შედეგებისა და მასთან დაკავშირებული საკითხების (როგორც-ბიგაა, მონაცემთა მართვა, მათ შორის კიბერუსაფრთხოება) ეთიკური ასპექტები, რომლებიც ეხება გამჭვირვალობასა და კონფიდენციალურობაზე პროფესიონალი ბუღალტრების პასუხისმგებლობას და წარმოდგენას გვიქმნის ამ საკითხებისა და მასთან დაკავშირებით წარმოშობილი კითხვების შესახებ.

სამუშაო ჯგუფის წევრები არიან: ბრაიან ფრიდრიხი (IESBA-ს წევრი და სამუშაო ჯგუფის თავმჯდომარე), ვანია ბორგერტი (IESBA-ს წევრი), დევიდ კლარკი (IESBA-ს ტექნიკური მრჩეველი), კრისტელ მარტინი (IESBA-ს წევრი) და სანდიპ ტაკვანი (IESBA-ს ყოფილი ტექნიკური მრჩეველი).

[მეორე ეტაპის](#) სრულ ანგარიშში ასევე განხილულია ეთიკის კოდექსის [\(ეთიკის საერთაშორისო კოდექსის სახელმძღვანელო პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის \(მათ შორის დამოუკიდებლობის საერთაშორისო სტანდარტები\)\)](#) (კოდექსი) ძირითადი პრინციპებისა და კონკრეტული დებულებების გათვალისწინების აუცილებლობა და მნიშვნელობა პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის ეთიკური საყრდენის შექმნის საკითხში, ვინაიდან სწრაფი გაციფრულების კვალდაკვალ ისინი სამუშაო პროცესში ახალი შესაძლებლობებისა და გამოწვევების წინაშე დგებიან.

წინამდებარე პუბლიკაცია არ ცვლის და არც უგულვებელყოფს ეთიკის კოდექსს, რომლის ტექსტიც წარმოადგენს ერთადერთ ოფიციალურ დოკუმენტს და მისი გაცნობა ვერ ჩაანაცვლებს ეთიკის კოდექსის გაცნობის აუცილებლობას. გარდა ამისა, ეს პუბლიკაცია არ არის ამომწურავი და ყოვლისმომცველი, შესაბამისად ყოველთვის აუცილებელია ეთიკის კოდექსის საჭიროებისამებრ მითითება. ეს პუბლიკაცია არ არის ბესს-ის (IESBA) ოფიციალური სავალდებულო დოკუმენტი.

ტექნოლოგიების პოტენციური ეთიკური გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე

ანგარიშის შემდეგი ნაწილები ეძღვნება ტექნოლოგიების პოტენციურ ეთიკურ გავლენას პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე, კერძოდ, პროფესიონალი ბუღალტრების კომპეტენციასა და სათანადო გულისხმიერებაზე, ობიექტურობაზე, გამჭვირვალობასა და კონფიდენციალურობაზე, ასევე დამოუკიდებლობაზე. სამუშაო ჯგუფი აღიარებს, რომ ბევრი ტიპის გავლენა, რომელიც განსახილველად დააყენეს დაინტერესებული მხარეებმა ფაქტების დადგენის მე-2 ეტაპზე, კიდევ ერთხელ ადასტურებს და ამავე დროს ხაზს უსვამს 1-ელი ეტაპის შედეგებს და ამგვარად ასაბუთებს IESBA-ს [განსახილველი პროექტის „ტექნოლოგიები“ \(Technology ED\)](#) წინადადებებს. დაინტერესებული მხარეების მიერ განსახილველად დაყენებული სხვა ტიპის სავარაუდო ზემოქმედება და პრობლემა ან ახალი, ან 1-ელი ეტაპის ფაქტებისა და დასკვნების განვითარებას/გაგრძელებას წარმოადგენს. ეს დამატებითი სახის ზემოქმედება/შედეგები ან პრობლემები საფუძვლად უდევს სამუშაო ჯგუფის დასკვნებსა და რეკომენდაციებს (რაც დეტალურად აღწერილია [III განყოფილებაში: მოსაზრებები და რეკომენდაციები](#)), რომლებიც ეხება ისეთ სფეროებს, სადაც შესაძლებელია კოდექსის გაძლიერება/გაუმჯობესება, ასევე სხვა თემებს, რომლისთვისაც IESBA განიხილავს არასავალდებულო ხასიათის მითითებების მომზადებას.¹

პასუხისმგებლობა გამჭვირვალობასა და კონფიდენციალურობაზე

1. პროფესიონალი ბუღალტრები, როგორც სანდო მრჩეველები, ამაღლებენ ინფორმაციის სანდოობას, კერძოდ, იმით, რომ, სხვასთან ერთად, იყენებენ პროფესიულ განსჯას და მოქმედებენ პროფესიული სკეპტიციზმით. ითვალისწინებს რა ზოგიერთი ტიპის უახლესი ტექნოლოგიის გამოყენებასთან დაკავშირებული განუსაზღვრელობის მაღალ დონეს და, ზოგადად, თანამედროვე ციფრული სამყაროს² სირთულეებს, სამუშაო ჯგუფს მეტად მნიშვნელოვნად მიაჩნია, რომ პროფესიონალმა ბუღალტრებმა თავიანთი მომსახურებისა და პროფესიული საქმიანობის³ მომხმარებლებს მკაფიოდ და კეთილსინდისიერად მიაწოდონ რეალური ინფორმაცია ამგვარი მომსახურებისა თუ საქმიანობისთვის დამახასიათებელი თანდაყოლილი შეზღუდვების⁴ შესახებ და განუმარტონ მათ ამგვარი შეზღუდვების შედეგები. მაგალითად, ეს შეიძლება მოიცავდეს გამოყენებულ ტექნოლოგიებთან დაკავშირებულ შეზღუდვებს (მათ შორის, თანდაყოლილ განუსაზღვრელობას), გაუთვალისწინებელ შედეგებთან დაკავშირებულ რისკებს, ეთიკასთან დაკავშირებული რისკების წარმოქმნის უფრო ფართო შესაძლებლობას, მათ შორის საფრთხეებს, რომლის წინაშეც აღმოჩნდებიან პროფესიონალი ბუღალტრები ეთიკის ძირითადი პრინციპების დაცვისას ამგვარი ტექნოლოგიების გამოყენების შემთხვევაში.

2. ასეთი გამჭვირვალობის უზრუნველყოფა იმ გამოწვევების/პრობლემების შესახებ, რომელსაც პროფესიონალი ბუღალტრები თავიანთ საქმიანობაში აწყდებიან, საზოგადოების ნდობას ამაღლებს. ამასთან, გამჭვირვალობა, რომლისკენაც პროფესიონალი ბუღალტრები ისწრაფიან, ყოველთვის კონტექსტს უნდა შეესაბამებოდეს და არასდროს უნდა გახდეს კოდექსით გათვალისწინებული კონფიდენციალურობის ძირითადი პრინციპის დარღვევის მიზეზი, რომელიც პროფესიონალ ბუღალტრებს ავალდებულებს პროფესიული და საქმიანი ურთიერთობის დროს მიღებული ინფორმაციის კონფიდენციალურობის დაცვას.

3. დაინტერესებულ მხარეებს მიაჩნიათ, რომ გამჭვირვალობასა და კონფიდენციალურობას შორის სათანადო ბალანსის მიღწევა პროფესიონალი ბუღალტრებისთვის საკმაოდ დელიკატური და კომპლექსური საკითხია, რაც მოითხოვს პროფესიულ განსჯას. მაგალითად, თუ პროფესიონალი ბუღალტერი გადაწყვეტს, რომ შესაბამისი ორგანოსთვის კანონდარღვევის შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნება მიზანშეწონილი ქმედებაა, მან უნდა გაითვალისწინოს, ამ კონკრეტულ იურისდიქციაში არსებობს თუ არა სამართლებრივი დაცვის მექანიზმი ისეთი შემთხვევებისთვის, როდესაც პროფესიონალი ბუღალტერი არღვევს დასაქმების ხელშეკრულებით გათვალისწინებულ კონფიდენციალურობის პირობას - ასეთ ვითარებაში პროფესიონალ ბუღალტერს შესაძლოა დასჭირდეს იურიდიული კონსულტაციის გავლა. გარდა ამისა, დაინტერესებულმა მხარეებმა აღნიშნეს, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია იმის გააზრება, რომ „კონფიდენციალურობის შენარჩუნება“ განსხვავდება ინფორმაციის „გასაიდუმლოების“ და „დუმილის“ ცნებებისგან, რომლებიც კონფიდენციალურობასთან დაკავშირებული პროფესიული მოთხოვნების ფარგლებს სცდება. მაგალითად, დაინტერესებულმა მხარეებმა აღნიშნეს, რომ პროფესიონალ ბუღალტრებს უნდა ჰქონდეთ „ეთიკური მექანიზმი“ ისეთი სიტუაციების შესაცნობად, როდესაც გამჭვირვალობის შესაზღუდად, კონფიდენციალურობის შენარჩუნების საბაბით, განზრახ ხდება ინფორმაციის გაკონტროლება, მიჩქმალვა ან დამალვა.

4. ასევე, დაინტერესებულმა მხარეებმა აღნიშნეს, რომ კომპანიის ხელმძღვანელებში უფრო მეტი ნდობა შეიძლება გამოიწვიოს სრულიად გამჭვირვალე ტექნოლოგიებმა, როგორცაა, მაგალითად, ღია საწყისი კოდის მქონე პროგრამული უზრუნველყოფა. ტექნოლოგიების საწყის კოდზე წვდომის შემთხვევაში ორგანიზაციებს შესაძლებლობა ექნებათ, შეკრიბონ ისეთი კომპეტენტური გუნდი, რომელიც აღნიშნულ კოდსა და მის ფუნქციურ შესაძლებლობებს გააანალიზებს. ეს კი, თავის მხრივ, გუნდს საშუალებას მისცემს, გაატაროს შესაბამისი სიფრთხილის ზომები იმის დასადგენად/შესაფასებლად, რომ კოდი ისე ფუნქციონირებს, როგორც გამიზნული იყო და გამოვლენილია მის არასათანადო მუშაობასთან დაკავშირებული პოტენციური რისკები. ტექნოლოგიურ გარემოში საწყის კოდზე ამგვარი წვდომა შეიძლება გავაიგივოთ ისეთ სიტუაციასთან, როდესაც გარკვეული ადამიანების გუნდთან შეგვიძლია კომუნიკაცია და მათი აზროვნებისა და გადაწყვეტილებების მიღების პროცესის შესახებ ინფორმაციას მათაგანვე ვიღებთ.

5. დაინტერესებულმა მხარეებმა ასევე შენიშნეს, რომ „სანდო“ ბრენდის ლოგოს გამოჩენა ტექნოლოგიურ ინსტრუმენტზე ან სისტემაზე, ამაღლებს მისდამი ნდობას და მასზე დამოკიდებულებას, ზოგჯერ ზედმეტადაც კი (იხ. განხილვა თემის: [ობიექტურობა: გადაჭარბებულად დაყრდნობა](#)). ამიტომ, ხაზი გაუსვეს იმას, რომ ტექნოლოგიური პროდუქტის „სანდო“ მომწოდებელმა მაქსიმალურად უნდა უზრუნველყოს გამჭვირვალობა და გაამჟღავნოს ტექნოლოგიური პროდუქტის შექმნაში მისი ჩართულობის მასშტაბი, რათა შეცდომაში არ შეიყვანონ დაინტერესებული მხარეები და არ შეილახოს პატიოსნების ძირითადი პრინციპი. მაგალითად, დაინტერესებული მხარეები აღნიშნავენ, რომ ასეთი გამჭვირვალობა და მასთან დაკავშირებული ინფორმაციის გამჟღავნება მეტად საჭიროა, ვინაიდან არსებობს ისეთი მაგალითები, როდესაც ტექნოლოგიურ პროდუქტზე ფირმის ლოგო განთავსებული იყო თვალსაჩინო ადგილას ტექნოლოგიური კომპანიის ლოგოსთან ერთად, მაშინ, როდესაც მთელი ტექნოლოგიური ინსტრუმენტის შექმნაში ფირმის ჩართულობა ძალიან მინიმალური იყო და შემოიფარგლებოდა მხოლოდ ამ ინსტრუმენტის ძალიან სპეციფიკური კომპონენტის საცდელი ვერსიის შექმნაში მონაწილეობით.

6. დაბოლოს, აღინიშნა, რომ ორგანიზაციები სხვადასხვა დონის ინფორმაციას ამჟღავნებენ არაფინანსური საკითხების, რისკების, კორპორაციული მმართველობის და ა.შ. შესახებ. დაინტერესებულ მხარეებს მიაჩნიათ, რომ ზედმეტი ინფორმაციის გამჟღავნებამ შესაძლოა ეს ინფორმაცია ნაკლებად გამოსადეგი გახადოს. გამჭვირვალობა სასარგებლო და ღირებულია მაშინ, როდესაც ის ინფორმაციის მომხმარებლებს შესაბამისი გადაწყვეტილებების მიღებაში ეხმარება. მაშასადამე, ამ პროცესის მიზანი უნდა იყოს გასამჟღავნებელი ინფორმაციის შესაბამისობაში მოყვანა გადაწყვეტილებების მიღებასთან, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს ხარისხიანი და საჭირო ინფორმაციის გამჟღავნება და არა უბრალოდ დიდი მოცულობის ინფორმაციის.⁵ ეს ნიშნავს, რომ პროფესიონალი ბუღალტრები გამჭვირვალობის მისაღწევად უნდა ხელმძღვანელობდნენ მომხმარებლებისა და გადაწყვეტილების მიმღებთა ინფორმირების სურვილითა და განზრახვით, მაგრამ ისე, რომ ამ პროცესში არ გაამჟღავნონ კონფიდენციალური ინფორმაცია, თუ ამის გაკეთება სავალდებულო ან ნებადართული არ არის კანონმდებლობით, ან დარგობრივი თუ პროფესიული სტანდარტებით.

შენიშვნები

1. სამომავლო პროექტებისა და ინიციატივების პრიორიტეტულობის განსაზღვრისას, IESBA, სამუშაო ჯგუფის იმ რეკომენდაციებთან ერთად, რომლებიც III განყოფილებაში დეტალურადაა აღწერილი, ასევე გაითვალისწინებს და შესაბამისობაში მოიყვანს სხვა მოსაზრებებსაც, როგორებიცაა, მაგალითად, 2022 წელს ჩატარებული სტრატეგიული კვლევის შედეგად მიღებული პასუხები (2022 Strategy Survey), ახლახან დასრულებული საინიციატივო პროექტის ფარგლებში ჩატარებული შედარებითი ანალიზის შედეგები, თავისი ადრინდელი დაპირებები და ხელმისაწვდომი რესურსები.
2. <https://www.cpacanada.ca/en/foresight-initiative/trust-and-ethics/complexity-guidance-ethical-decision-making>
3. ეთიკის კოდექსი, პუნქტი მ113.3
4. იბილეთ Technology Project-ის განახლებები.
5. მაგალითად, IASB-ის მიმდინარე პროექტი: “Disclosure Initiative—Targeted Standards-level Review of Disclosures.” IFRS, <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/2023/standards-level-review-of-disclosures/>

IESBA-ს შესახებ

ბუღალტერთა ეთიკის საერთაშორისო სტანდარტების საბჭო (IESBA) არის სტანდარტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო ორგანო. IESBA ემსახურება საზოგადოებრივ ინტერესებს, ადგენს რა ეთიკის სტანდარტებს, მათ შორის მოთხოვნებს აუდიტორის დამოუკიდებლობისთვის, რაც მიზნად ისახავს ყველა პროფესიონალი ბუღალტრის ეთიკური ქცევისა და საქმიანობის მაღალ ნიშნულზე აყვანას ჯანსაღი, ძლიერი, მსოფლიო მასშტაბით მოქმედი პროფესიონალ ბუღალტერთა ეთიკის საერთაშორისო კოდექსის (მათ შორის დამოუკიდებლობის საერთაშორისო სტანდარტების) მეშვეობით.

IESBA-ს მიაჩნია, რომ მაღალი ხარისხის ეთიკის სტანდარტების ერთიანი ნაკრები აუმჯობესებს პროფესიონალი ბუღალტრების მიერ გაწეული მომსახურების ხარისხსა და ერთგვაროვნებას და ამგვარად ხელს უწყობს ბუღალტრის პროფესიისადმი საზოგადოების ნდობის ამაღლებას. IESBA სტანდარტებს ადგენს საზოგადოებრივი ინტერესების გათვალისწინებით, IESBA-ს კონსულტანტ-მრჩეველთა ჯგუფის (Consultative Advisory Group (CAG)) მონაწილეობითა და საზოგადოების ინტერესების საზედამხედველო საბჭოს (Public Interest Oversight Board (PIOB)) ზედამხედველობით.

მნიშვნელოვანი კონტაქტები

ბრაიან ფრიდრიხი, IESBA-ს წევრი და ტექნოლოგიური მიმართულებით სამუშაო ჯგუფის თავმჯდომარე (brian@friedrich.ca)

კენ სიონგი, პროგრამის უფროსი დირექტორი, IESBA (kensiong@ethicsboard.org)

www.ethicsboard.org

@ethics_board

company/iesba

გამოქვეყნებულია ბუღალტერთა საერთაშორისო ფედერაციის (IFAC) მიერ, 529 Fifth Avenue, ნიუ-იორკი, NY 10017

Copyright © ბუღალტერთა საერთაშორისო ფედერაცია (IFAC), 2022 წლის ნოემბრის გამოცემა. ყველა უფლება დაცულია. საჭიროა IFAC-ის წერილობითი ნებართვა დოკუმენტის გამრავლების, შენახვის, ან გადაცემის ან სხვა ანალოგიური მიზნით გამოყენებისთვის, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც დოკუმენტი გამოიყენება მხოლოდ ინდივიდუალური, არაკომერციული მიზნებისთვის. დაგვიკავშირდით: permissions@ifac.org.

ბუღალტერთა საერთაშორისო ფედერაციის (IFAC) პუბლიკაცია „ტექნოლოგიების პოტენციური ეთიკური გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე: გამჭვირვალობა და კონფიდენციალურობა“, რომელიც 2022 წლის დეკემბერში ინგლისურ ენაზე გამოსცა International Federation of Accountants (IFAC), ქართულ ენაზე თარგმნა საქართველოს პროფესიონალ ბუღალტერთა და აუდიტორთა ფედერაციამ 2023 წლის ნოემბერში და გამოიცემა IFAC-ის ნებართვით. IFAC-ის ყველა პუბლიკაციის დამტკიცებულ ტექსტად მიიჩნევა IFAC-ის მიერ ინგლისურ ენაზე გამოცემული ტექსტი. IFAC თავის თავზე არ იღებს არანაირ პასუხისმგებლობას თარგმანის სისწორესა და სისრულეზე, ან ქმედებებზე, რომელიც შეიძლება მოჰყვეს ამ დოკუმენტის გამოყენებას.

„ტექნოლოგიების პოტენციური ეთიკური გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე: გამჭვირვალობა და კონფიდენციალურობა“, ინგლისურენოვანი ტექსტი © 2022 წ. IFAC. ყველა უფლება დაცულია.

„ტექნოლოგიების პოტენციური ეთიკური გავლენა პროფესიონალი ბუღალტრების ქცევაზე: გამჭვირვალობა და კონფიდენციალურობა“, ქართულენოვანი ტექსტი © 2023 წ. IFAC. ყველა უფლება დაცულია.

ორიგინალური ვერსიის სახელწოდება: Potential Ethics Impact on the Behavior of PAs - Responsibility for Transparency and Confidentiality

წინამდებარე დოკუმენტის გამრავლების, შენახვის, ან გადაცემის, ან სხვა ანალოგიური მიზნით გამოყენებისთვის ნებართვის მისაღებად დაგვიკავშირდით: Permissions@ifac.org

გამოსცა:

თარგმნა:

